

Turgut Reis

Büyük Türk denizcisi. Trablusgarp fâtihi.

Osmanlı Devletinin Menteşe (Muğla) Sancağına bağlı Saravuloz köyünde tahminen 1485 yılında doğdu.

23 Haziran 1565 te vefat etti.

Veli isminde bir çiftçinin oğludur. Gençliğinde cirit, güreş, ok atmada gösterdiği ustalık ve cesâretiyle çevrede tanınıp Menteşe kıyılarından levent toplayan Hızır Reisin (Barbaros Hayreddîn Paşa) adamları tarafından seçilerek Cezayir leventleri arasına alındı. Pekçok muhârebelerde cesâret ve silâhları kullanmadaki mahâretiyle büyük kahramanlıklar gösterip, Barbaros'un takdir ve teveccühünü kazandı ve reis oldu.

Barbaros'un emrinde zaferden zafere koşan, devletine, dînine hizmetten başka hiçbir şey düşünmeyen bu müstesnâ kahramanın Preveze Zaferinin kazanılmasında büyük hizmetleri görüldü. Muhârebe sırasında harp hattının gerisinde gönüllü ihtiyat filosuna kumanda etti. Harbin en şiddetli zamânında, yerinde yaptığı çevirme ile Andrea Doria'nın bütün ümitlerini kırarak onu geri çekilmeye mecbur etti. Geri çekilen düşmanı tâkipte de üstün gayret ve cesâret göstererek pekçok gemiyi zaptetti.

Turgut Reis, 1540'ta Sâlih Reisle berâber Akdeniz'deki korsan gemilerine karşı açtıkları mücâdele günlerinde Korsika'da gemisini yağlarken âni bir baskın yapan Andrea Doria'nın oğlu Giovanni tarafından esir edildi ve forsaya vuruldu. Üç yıla yakın eziyet ve sıkıntı içinde kürek çekti. Daha sonra Ceneviz'e götürülüp hapsedildi. Bunu haber alan Barbaros Hayreddîn Paşa, Ceneviz'i kuşatarak şöyle haber gönderdi:

"Eğer Turgut'umu sağ sâlim teslim etmezseniz, Ceneviz dâhil bütün köylerinizi yıkar taş taş üstünde bırakmam!"

İnanan bir kuvvetin neler yapabileceğini daha önceki tecrübeleriyle bilen Cenevizliler derhal Turgut Reisi teslim ettiler. Turgut Reisi büyük bir sevgiyle karşılayan Barbaros Hayreddîn Paşa, dönüşte yedek gemisini ona hediye etti. Zamanla filosunu büyüten Turgut Reis, Batı Akdeniz'de kendini kabul ettirerek Cerbe Adasına yerleşti. Akdeniz'de düşmana aman vermeyen gazâlarının sonucunda Sultan Süleymân Han (1520-1566) tarafından İstanbul'a dâvet edildi. Emrinde çalışan gözü pek, yiğit, kahraman silâh arkadaşlarından Kılıç Ali, Gâzi Mustafa, Hasan Reis, Kara Dayı, Kara Kadı gibi kaptanlarla birlikte, sekiz gemiyle İstanbul'a gelip, Sultana bağlılıklarını arz ettiler. Sultan Süleyman Han Turgut Reise iltifatlarda bulunup Karlıeli Sancakbeyliğini diğerlerine de yetmişer-seksener akçe ulufeyle fener taşıma hakkını verdi.

Turgut Reis bundan sonra bir Osmanlı kaptanı olarak tekrar denize açıldı. İspanyollar Cerbe Adasında kendisini baskına uğrattıysa da bir dere yatağından Fâtih'in İstanbul kuşatmasında donanmayı Haliç'e indirmesi gibi gemilerini denize aşırıp Haçlı donanmasının ardına düştü ve büyük bir bozguna uğrattı. Malta Baskını, Manya Zaferi, Selanik limanı önündeki harple kendisini dost ve düşmana iyice tanıttı.

1548-1550 yılları arasında iki yıl Kuzey Afrika sâhillerinde Müslümanlara yardım etti. Düşmanlarına korku verdi. Sultan Süleymân Han, Kur'ân-ı kerîm ile bir kılıç gönderip Trablusgarb'ın fethini istedi. 15 Ağustos 1551'de Malta şövalyelerinin hâkimiyetinde bulunan Trablusgarb'ı fethi, 1552'de Andrea Doria'ya karşı kazandığı Pestiye Zaferi, 1553'te Korsika Adasının merkezi Bastia'yı zaptı başarılarından sonra, Trablusgarb Beylerbeyliğine getirildi. Bu vazifedeyken Kaptan-ı derya Piyale Paşa ile birlikte pekçok deniz seferine katıldı. 1560'ta Andrea Doria'nın oğlu Giovanni'nin Cerbe saldırısında, Turgut Reisin Osmanlı donanmasının zafere ulaşmasında çok büyük gayreti görüldü.

1565'te Malta Kuşatmasına katıldı. Seksen yaşını aşmış, vatan ve din sevgisinden başka hiçbir şeyi düşünmeyen Turgut Reis,

kuşatmada yapılan hatâyı belirterek büyük bir istekle savaşa katıldı. 17 Haziranda St. Elmo burcunda yapılan bir hücumda başından yara alarak beş gün baygın yattıktan sonra 23 Haziranda St. Elmo'nun fethi günü şehit oldu.

Türk denizcileri arasında kahramanlığı, devlete hizmetiyle ayrı bir yeri olan, Barbaros Hayreddîn Paşanın; **“Turgut benden ileridir!”** dediği bu deryalar hâkiminin naaşı Trablusgarp'ta kendisinin yaptırdığı câminin yanındaki türbesine gömüldü. Günümüzde de türbesi Libyalılar ve onu sevenlerin ziyaretgâhı hâlindedir.